

Fornal

Preu: 20 Cts.

Bruc, 71 - Tel. 17253

Any 1

Barcelona, 19 de març de 1932

Núm. 10

L'Ajuntament arruïnat

Actual, de candent actualitat, ja ho és per tot barceloní i per tot català que esguarda amorosament al Cap i Casal de Catalunya la situació política de la Casa Gran.

Sobretot quan aquesta situació política és filla de l'estat econòmic de la Casa.

El fet culminant de l'Ajuntament de Barcelona és el proclamat pel President de la Hisenda: l'Ajuntament està arruïnat.

Fa molt temps, d'abans de la República, que teníem l'intima convicció d'aquesta tremenda i trista veritat.

Els desgavells administratius de radicals i regionalistes, units contra natura a l'hora del repartiment del pressupost, són l'antecedent inoblidable de les disbauxes dictatorials, de les orgies frenètiques, dels gaspillatges afollats dels dictadorets. L'Exposició aguantava la capa sota la qual creixia el saqueig. L'Exposició, amb tanta llum, ha servit per enlluernar el poble mentre la partida borbònica i els fenicis del seguici ensacaven la moneda dels barcelonins.

Ja d'aleshores, els que en senyal de protesta fèiem aixecar de tant en tant les pedres de Barcelona, veíem amb indignació que al nostre país el domini de la horda concupiscent el deixaria en runes, que aquestes runes serien l'herència irrenunciable d'aquelles malvestats. Podem dir de les hisendes públiques deixades pels borbònics allò de les núvies de D. Juan: "Imposible las has dejado para vos y para mí".

Aquesta fallida, aquest rebentament, (¡com precisen les paraules gràfiques!) podia proclamar-se des del primer dia de la República, en fer-se càrrec de la feixuga càrrega.

Més que agreujar la crisi i la tristesa de la República, s'ha preferit treballar calladament per a remeiar-la i tractar d'afrontar els venciments amb mitjans suaus, amb medicines per fora.

Arribat el moment de la veritat, hom ha reconegut que precisaven a l'agudesa de l'Estat les intervencions quirúrgiques. Massa tard! La corrupció, la gangrena, tornen a apoderar-se, sota noms diversos, del cos social. I veiem com contra unes mesures que inicien el

tractament de salvació es revolten en conxorxa de turpitud tots els interessos malcriats.

Aquella lenitat o benevolença del Govern, fruit d'exportació madrilenya, per a tots els que havien d'encantar-se en responsabilitats serioses i efectives d'ordre administratiu, ha d'ésser fatal a la present República. Les crisis greus de salut pública només poden superar-les els Tribunals de salut pública. El lector, amb les vares i la destal, no és pas obligat. Uns quants bastaixos, uns mossos de corda a les ordres d'un Tribunal popular depurador haurien refet la hisenda municipal, i totes les hisendes, molt millor i més de pressa que els dictamens de les Comissions.

Tot el que no sigui rectificar la marxa de la República, tornant-li el sentit favorable de la Revolució, és entorpir, demorar i agreujar les solucions que fatalment esdevindran.

Car, hi ha un fet que mai no haurien de perdre d'esment els actuals governants.

La República l'ha portada el poble, la immensa correntia de poble que caracteritza autènticament una Revolució. Els mateixos governants són les masses frontals d'aquest corrent. Van al davant mentre segueixen el corrent, impulsats per ella.

I quan, deturats per resistències més fortes que ells, o bé desfeta la seva densitat per internes descomposicions, s'aturen i pretenen remuntar el corrent, desapareguent com volves en els remolins de la riuada i s'enfonsen en el fang enganxós del fons, si no s'esberlen entre els còdols.

La fallida econòmica de l'Ajuntament i la crisi d'autoritat palesada en el noble intent de remeiar-la, ens posen davant d'un altre símptoma de la gravetat de la situació i justifica la continuïtat en l'obra revolucionària.

Per damunt les petites anècdotes, murmurations i xafarderries, la tasca inajornable de seguir la marxa revolucionària fins assolir els fins proposats pel poble i al poble, es dreça com l'única categoria a la qual devem devocionar la integritat de la vida política les noves generacions que portem en l'ardència del cor la fornall nostra i de la nostra pàtria.

Joan Casanovas

Pere Comas

La República a Catalunya

A Catalunya, la República és Esquerra Republicana.

Si prescindim d'Esquerra Republicana, només queden rampoines del vell règim.

República és un concepte ben definit de l'ordenació de la vida col·lectiva, els partits republicans que han viscut en la monarquia, porten d'ella totes les nafres i tots els vicis.

En els indrets de la nostra terra on governin els mateixos homes o partits d'abans, encara que en totes les balconades onegin les quatre barres i en els edificis oficials el morat de Castella integri la bandera espanyola, malgrat que tots els habitants creguin de bona fe que viuen en República, s'equivoquen, els enganyen i s'enganyen perquè no tenen coratge per destruir una veritat que tant amb un nom com amb un altre és vergonyosa.

El canvi de règim mantenint els mateixos procediments és absolutament inútil i, més encara, és perjudicial, perquè esmicola una illusió que va menar als més grans sacrificis.

Cal imposar la República encara que gemeguïn i amenacin els cavernícoles i els pores senglars. Ni supersticions, ni demagògia; ni còpets al pit ni ganivetades per l'espalla; ni manies, ni follies; ni àngels, ni butxins. República és justícia, noblesa, honestetat, sinceritat, franca gosadia atapeïda de veritat.

Ha passat ja el temps en què l'amo d'Espanya sortint de missa signava penes de mort. En aquells temps hi havia religió oficial i butxins de reial ordre.

Ara exigim la República que ens hem guanyat.

Els trastos vells cal que s'arrecopin; altrament, seguint la tradició del nostre poble, ens caldrà llençarlos a les fogueres de Sant Joan.

El dia 14 d'abril de l'any passat feia un sol magnífic que invitava a sortir al carrer per defensar cadascú les seves conviccions. Nosaltres ho vàrem fer, i en triomfar, com que no teníem ànima de rei, ni vàrem pensar en signar penes de mort; la mort no ens espantava,

l'assassinat, sí. Els que en aquell dia de bona memòria estaven amagadets a casa seva temen la justícia humana, justícia republicana, ara, en constatar que nosaltres no tenim sentiments monàrquics i que el nostre republicanisme els ha salvat la vida i que fins respectem les seves creences i que en el comble de la transigència, en la greu situació econòmica actual, no fem ús de la formidable fortuna acumulada per la raó social que monopolitzava l'explotació del negoci religiós. Per què criden ara?

I els republicans que en la monarquia callaven i vivien tranquils i satisfets. Que no se n'han enterat que el rei ja és fora? Doncs s'ha acabat la comèdia i poden retirar-se.

Volem republicans de la República, els de la monarquia jo no ens serveixen.

Esquerra Republicana és la República de Catalunya.

Que vinguin en bona hora catalans disposats a millorar el règim novell; som els primers, però ni tenim l'exclusiva, ni volem tenir-la.

Allà on Esquerra Republicana governi, ni la cridòria del eixelebrats ens atabalarà, ni els obstacles dels

partits de museu ens barraran el pas.

On tinguem majories, sense dictadures i sense febleses, cal fer sentir fins a fer preval·lir i acatar el nostre concepte de la República, i on els elements del passat amb el seu maquiavelisme i la seva disfressa de republicans continuïn les seves trapelleries, Esquerra Republicana, a l'oposició, té de mostrar-los tal com són, fins a provocar tots els 14 d'abril que calguin per a aconseguir que, a Catalunya, la República sigui un fet en tots els indrets de la nostra terra.

El que no pot fer Esquerra Republicana és tenir contacte o pactar amb les desferres del monarquisme.

Es més honorós fracassar honestament, que vèncer per mitjà de contubernis.

Pel damunt de nosaltres mateixos hi posem les nostres conviccions, sense elles, vèncer és una cosa que avergonyeix.

Si amb l'esforç de la nostra voluntat fem triomfar, ben sols, els principis d'Esquerra Republicana, Catalunya viurà en República.

Roc BORONAT

D'Art

Ricard Arenys a l'Ateneu

A la Secció d'Excursions de l'Ateneu Enciclopèdic Popular ha obert una exposició de les seves obres aquest jove pintor. Una mica caòtica la pintura d'Arenys encara. Reflexa ben bé una època de la pintura, la qual ja ha estat superada; malgrat el temperament que es desprèn de la seva pintura, la força gens amanerada, la gran voluntat no deixa de remarcar-se una manca de digitalitat, una paleta poc neta i una interpretació cromàtica un xic boirosa.

No ens cansarem de vigilar les responsabilitats. El poble té memòria i vol que es facin efectives.

En realitat, les pintures d'Arenys pateixen d'una impetuositat mancada de tot racionalisme, cal no oblidar, però, la joventut d'aquest artista que quan més s'alliberi de les influències i bandegi consells podrà fàcilment superar la pintura exposada actualment. La pintura ha de complir una missió, i si aquesta no és compresa, baldament sigui sota el mestratge del més il·lustre dels pintors, el fracàs serà patent. Vull dir que la pintura del passat segle complí una missió, però que avui, i amb un temperament de colorista el d'Arenys, aquesta pintura està un xic fora de la seva òrbita.

Són remarcables, entre les teles exposades, les numerades 3, 13 i 23 i apunts. El nu (33), sembla marcar una nova orientació molt estimable.

BERNAT PORTER

Butlletí d'Inscripció

En

carrer

n.º

suscriptor per trimestre.

Vostre

Advertiment: Les subscripcions deuen anar acompanyades de llur import, tramès per gir postal o en segells de correus.

Fornal

Setmanari
d'Esquerra

Redacció i Administració:

Bruc, 71 - Telèf. 17253

Preu de subscripció:

Trimestre: 2'25 pessetes

Nombre solt: 20 cèntims

Anuncis preus convinguts

No es tornen els originals no sol·licitats.

**A la voluntat d'un referèndum no
hi ha Corts que puguin oposar-s'hi**

Avant!

¿Per què et pares, poruc, si el teu caní
tot just ara comença?

Oblida't de l'ahí

i avança coratjós. Tens la temença

de mil destorbs que t'aturin el pas
i et facin tornà enrera.

El puny clos dalt del braç
és la més gran bandera.

Té un pal de sang que vé de cor endins
per a guiar-te els passos.

Com s'obriran davant teu els camins
si aixeques els dos braços!

Quan hom ha fet el primer pas
tornar enrera és covardia;
sota el teu pas es fondrà el glaç
així que arribi el dia.

Guaita bé els cims enllà del lluny
i mira quina serenor s'atansa;
serres avall s'esmuny
el verd de l'esperança.

Cal lluitar fort i seguir avant
encar que en el camí caiguis a trossos
per tu i pels que vindran
esquina't el dolor del moll dels ossos.

Pensa que ens hem juramentat fidels
en fer la ruta redemptora
i hem de fer tremolar tots els estels
dins la nit opressora.

Cavaller ardit de l'ideal,
avant, avant! No miris mai enrera
i aixeca el puny ben alt
que és la millor bandera.

SALVADOR PERARNAU

S'ha posat a la venda!

**Un llibre
de punyenta
actualitat**

Fantasmas

per
BENIGNE BEJARANO

4

**Il·lustrat per SHUM
PESSETES**

Per comandes a «Edicions Àgora», Borrell, 73 o a Gràfics Alfa, Bruc, 71

L'Home de la República

No cal pas que ningú s'escarrassi a prendre-li el lloc. La revelació, la troballa, el descobriment de la segona República espanyola, no és, no pot ésser d'altre que Manuel Azanya.

Manuel Azanya no és un polícastre més, al qual la revolució ha insuflat nova vida. No és habilidós com Lerroux, trapacer com Domingo, grotesc com Albornoz o oportunista com Largo Caballero. Ell no és home de partit, de casinet, de colla. És modern, expeditiu i categòric. No «li manca»—com diuen—l'oratoria dels gran papagais parlamentaris. Més aviat «li sobra». És home d'acció, no de belles paraules buides.

I això és el que ens fa falta. Homes que no basteixin discursos, però que refacin el país. Mentalitats que no se'n vagin per les branques i sàpiguen depurar la soca de formes parassitàries. Caràcters que tinguin l'energia suficient per a no admetre imposicions ni del sabre, ni del bàcul, ni de la pistola.

Mentre Azanya en sigui timoner, la República farà, amplament, la seva via.

Hitler, derrotat

El fatídic i estafalari aspirant a dictador, l'ex-pintor austriac del bigoti xarlotesc, ha estat ensorrat per set milions de vots. La vigília de les eleccions, aquest Mussolini de munició va declarar que estava segur de la victòria.

La victòria d'Hitler i dels «nazis», sabeu què vol dir? Vol dir el retorn a la guerra, a la fam, a la destrucció. La nova i sinistra cavalcada dels «quatre genets» de Blasco Ibàñez.

Cert que això plau als capitalistes sense entranyes, que voldrien trobar, en una nova guerra, el mitjà d'eludir el pesombre dels sense feina, fent-ne, altra vegada, carn de canó...

Però pel damunt dels interessos capitalistes, cridats a desaparèixer del mapa, hi ha l'instint de conservació de la humanitat que tard o d'hora ha de negar-se a morir en massa per tal d'apuntalar els dividends.

Cal que el poble alemany, en la data pròxima dels nous comicis, sàpiga tenir l'empenta suficient per a netejar l'horitzó de vandalismes que no enclouen més que la mort i la ruïna.

L'ofensiva cavernícola

Els diables que, tips de carn, s'han fet freres, no deixen passar ocasió ni moment propici per inquietar la República.

No saben agrair que hom els hagi respectat el coll. La indulgència republicana els ha fet agafar agalles. Es creuen, de bona fe, que són i signifiquen alguna cosa. Juguen amb foc i potser algun dia els esdevindrà allò que no els ha arribat fins ara. D'ells depèn que això triguï més o menys.

Gil Robles, l'home representatiu de la reacció més desaforada, ha tingut el cinisme de voler-se constituir en paladí de la llibertat de la premsa. Totjust ell, un troglodita que només aspiraria a veure la República caiguda per a fer-se un buirac amb les seves astelles i dedicar-se a perforar la llibertat pels seus quatre cantons... I Lerroux, amb un maquiavelisme d'altres èpoques, va signar l'atrabiliària proposició...

Per alguna cosa tracta de fer la «Unió Patriòtica Republicana».

Encara hi ha més

Els esperits medievals que infesten el nostre país, varen omplir, diumenge, tot un teatre.

Hi dominaven les dones i els capellans. Aquelles i aquells que no es saben acabar el veure's privats de desfilars pels carrers en la diada de Crist Rei i en les processons matutines del Divendres Sant. També diuen que allò era ple d'automòbils.

Els oradors feren tranquil·lament l'apologia de la guerra civil i incitaren l'auditori a contravenir quan sigui l'hora el cinquè manament. No cal dir que el vuitè va quedar fet una coça. De mentides, fàbules i insidies, les que volgueu. Tot plegat,

No és just que la persecució es torni benèvola quan es tracta dels extremistes de dreta.

Ad Majorem Dei Gloriam

Convindria que d'una vegada es destapessin aquests senyors i passessin a vies de fet. Aleshores el Govern no tindria perdó si no els embarcava. No és sols a l'extrema esquerra que cal pegar, senyor Casares Quiroga!...

Una fulla que no té preu

Hom va distribuir entre els fervorosos concurrents una fulla ben digna d'ells. Era una cosa tan absurda i incongruent, que no val ni la pena de reproduir-la. Era, això sí, força més subversiva que cap feina de les que mai hagi complimentat el nostre impressor. I aquest va anar a la presó. El senyor que figura al peu de les esmentades fulles no hi ha anat encara.

Només us direm que el «pinyol» estribava en demanar diners. Donar diners—deia—és eficaç. Donar-ne molts, és molt eficaç. Donar-ne moltíssims, és eficaçíssim.

Suposem que si els organitzadors del míting reben moltíssims diners, el primer que faran és socórrer els afamats i dur un xic de lleure i de respir a les cases on la gent no menja.

Això no sols els enfortirà, amb la gratitud dels afavorits, si que també mourà el bon Déu a batre's al costat d'ells, quan arribi l'hora o, pel cap baix, trametre un apòstol de cavalleria que els ajudi a escombrar la República maçònica, que deixaria morir els pobres de gana si no estiguessin ells allí per a salvar-los.

Xina quieta i Japò endormiscat

Tot d'una s'ha estroncat el terrabastall. Ja no es senten trèts ni han de córrer les ambulàncies. La guerra que no era guerra, però sí que era guerra, ja no és guerra. I perdóneu l'embolic. Acostumats a llegir les informacions xino-japoneses, hom s'aficiona, sense adonar-se'n, als trenca-clòsques inversemblants.

L'imperialisme japonès deu haver acabat la gana per ara. L'entusiasta combativitat dels xinesos reposa, tota embenada, entre mig d'u-

na dona oberta en canal, un nen decapitat i un vellet cremat de viu en viu. Ara hi arribarà la comissió investigadora, talment com aquells municipals de les comèdies de riure que sempre arribaven quan ja el tràngol era acabat.

Briand ja és al sepulcre

Dissabte passat, amb la pompa que era d'esperar, fou dut al seu darrer hostatge el cos d'aquest home, que tant havia maldat per la pau.

L'acte va revestir la solemnitat que calia. No sabem que l'empudugués o el deslluís la presència del repugnant Quinyones, tot i l'amistat íntima que l'unia amb el difunt i que tan poc honorava aquest... Si no sabéssim que els francesos s'entestaven sovint en ignorar certes coses!...

El feixisme a casa nostra?

Determinades pràctiques i possibles mètodes d'actuació d'elements que, sense ésser ben bé nostres, es mouen dintre la mateixa òrbita política que nosaltres, han aixecat qui sap la polsaguera entre els partidaris d'altres doctrines.

Tranquilitzeu-vos. L'Esquerra no és feixista ni Estat Català no ho és. Una i altra, que són en rigor el mateix, propugnen la llibertat individual i col·lectiva de la gent catalana. Es mouen i malden per la llibertat. Mai no descendiran fins a confondre's amb els nuclis que, en altres llocs, blasmen, escarneixen o soscaven el nom sagrat de la deessa.

El que s'organitza per defensar la llibertat no és feixista. Ho és el que s'organitza per assassinar-la.

Ratxa de suïcidis

En pocs dies s'han suïcidat dos multi-milionaris: Kreuger i Eastmann. L'home dels llumins i l'home de la «Kodac».

La set d'or, apaivagada amb milers de milions, no ha afegit una engruna de felicitat a les llurs vides torturades. Ho tenien tot, semblava. Tot, fins les cabòries, les manies i les alteracions de salut que patim els simples mortals.

La inutilitat de les riqueses és manifesta. No curen de res. Es pot ésser milionari i malalt desnonat. Es pot posseir una fortuna immensa i no gaudir de la pau de l'esperit.

Quan tots els homes compreguin la relativitat del poder econòmic, potser es decidiran per titllar de ximple al que amuntega riqueses. No val la pena de desposseir centenars de milers d'éssers humans, per a fer la fi, que han fet aquests plutòcrates amb el cervell metàl·lic i l'espiritualitat de cartró.

El pressupost de la Ciutat

Tothom que no era de l'Esquerra blasmava l'Esquerra consistorial d'inoperant, d'estèril. ¿Què ha fet l'Esquerra? On va l'Esquerra?—vociferaven.

Ja ho han dit què vol fer i on va l'Esquerra. Els dubtes s'han esvaït. L'Esquerra vol amputar les despeses que calgui i anivellar el pressupost sense castigar el contribuent.

Això els ha vingut de nou als protestataris.

La República i la Creu

Voldriem prendre'ns faceciosament els conceptes vertits pels oradors del miting tradicionalista celebrat el diumenge proppassat al Teatre del Bosc. Quan pensem, però, que per conceptes parells des del punt de vista governamental, verbals o escrits, s'ha empresonat i àdhuc deportat a homes que abnegadament i honrada lluiten il·luminats per una societat més justa que l'actual (alguns deportats no prengueren part personalment en els fets de Sùria), la indignació se'ns fa visible i no podem contenir la nostra protesta.

Cal dir—i dir-ho ben alt—que l'actuació dels instruments de govern presents és parcial i a favor de les dretes. Hom empresona obrers, suspèn mitings de caràcter avançat, per un tres i no res, s'ametralla les multituds famèliques, mentre per altra part hom deixa exhibir banderes monàrquiques i àdhuc proferir crits de mori la República. Anguera de Sojo suspenia els mitings de la «Unió Socialista de Catalunya», empresonava i perseguia els nacionalistes d'«Estat Català», i en canvi permetia manifestacions monàrquiques en plena Rambla de Barcelona. Ara és Moles qui es mostra benigne amb els elements reaccionaris mentre suspèn els mitings esquerrans i palesa un zel remarcable a expedir carn humana a l'altra banda dels mars.

Nosaltres protestem amb totes les nostres forces, fins a enrogallar-nos, d'aquesta actuació suspecta que escarneix el ben amat nom de «República de Treballadors». Republicans que som, no podem anar, doncs, contra la República, encara que si diem que anem contra tots els homes que la malmenen amb llur representació governamental, parcial i escamotejadora de les consignes democràtiques que ha d'acomplir el nou règim.

Ja que no podem anar contra la República dita de Treballadors, car la sentim íntensament i l'estimem en el profund del nostre cor i del nostre cervell, sigui'ns permès, almenys, esplaiar la nostra indignació contra aqueixos homes que amb tanta d'impunitat poden desitjar-li la mort públicament.

I ells, que havien fet del funcionarisme el seu substentacle, s'han aliat per tal d'avantposar els interessos del funcionari als interessos de la Ciutat... I l'Esquerra ha tingut un gest que ells no s'esperaven. Els ha llençat als nassos l'obra llur i els ha dit:—Vosaltres heu creat aquesta situació. Aplegueu-ne la responsabilitat.

Ara ja no dubtaran. L'Esquerra ha «fet» el què calia i ha demostrat que sabia on anava. Els que no van enlloc són ells, els aliats ocasionals pel despit i per la rancúnia.

S'emparen, aqueixos homes, en la cuiraca de la Religió per a crear aquella atmosfera popular que faci viable tard o d'hora un moviment contra el règim. I bé. Molt s'ha parlat sobre això que en diuen Religió, carcassa pesant que ajup els pobles a la tirania d'una societat dita cristiana entreteixida d'egoïsmes. A desgrat d'haver-se'n parlat tant i de veure per la realitat que amb el nom de cristianisme no s'amaga altra cosa que la sàdica i immoral mercaderia dels privilegis burgesos; encara hi ha grans sectors de massa que es deixen conduir, no per sentiment natural, sinó per atavisme. I cal dir que Crist—si és que tanmateix ha existit—no era altra cosa que un revolucionari, amarat de sentiments humanitaris a qui ara fusellarien per l'esquena els que més es vanen de cristians. Crist, Déu i tota la cort celestials, són les titelles dels farts que la seva preocupació és enganyar als pobles; uns filibusters que ja han viscut prou amb l'esquena dreta.

«Fes bé i no miris a qui» és d'una simplicitat estúpida inadmissible contrària a l'esperit intel·ligent que caracteritza l'època. Avui cal fer bé a qui ho mereixi, no pas a aquells éssers malèfics que són nocius per a la collectivitat humana. Essers malèfics, per exemple—obscurantistes i retrògrades que són—, com els oradors de miting tradicionalista. A aquests no cal fer-los bé; al contrari, cal fer-los mal, tenir-los segurs com a feres perilloses. I encara és poc. Cal fer el que ells voldrien amb nosaltres. Cal aplicar-los la Santíssima Inquisició Laica; fulminar-los, electrocutar-los. Ja que volen retrogradar-nos, anihilar-nos, homes de les cavernes que són en esperit, nosaltres, republicans, podiem correspondre

Ja estem tips que en nom de la Religió ens martiritzin amb crisis industrials que ens vencen per la fam. Cal que la República dongui als estrangers de la Religió un bon i encertat cop de llança; si no, nosaltres, decebuts, prendrem la Falç i el Martell i esbocinarem sense cap feblesa el símbol fatídic i ombrivof de la Creu.

JORDI GIRALT

La divisió del Govern del territori de Catalunya

En vigílies de l'aprovació de l'Estatut, poques coses hi ha tan interessants com l'estructuració que es dongui a la terra catalana. La Generalitat té encomanada aquesta tasca a un grup de geògrafs competents que hauran de donar-ne la solució, però, donada la forta trascendència que, per l'avenir de la nostra pàtria representa la solució que se li dongui, creiem no solament interessant, sinó encara més, indispensable, escoltar les veus que arreu de Catalunya es manifesten per a la reorganització de la mateixa.

Una necessitat reconeguda unànimement és la de fer reviure les comarques que, com a matissos d'una sola personalitat, integren la nació catalana (conjunts de municipis que constitueixen la individualitat en l'ordre geogràfic), articulant-se, naturalment, com els òrgans que integren un organisme.

L'unitarisme assimilista que esquarterà la nostra terra, violentà la vida comarcal, però no la matà. En recobrar Catalunya la seva consciència nacional, la divisió administrativa obra en el seu organisme com un reactiu de comarcalisme.

Per això el catalanisme recolzà sempre en la realitat de les comarques naturals, la majoria de les quals han servat la seva personalitat, que les feia, generalment, retrobables.

Cal, doncs, refer les comarques naturals, tasca que correspon als nostres geògrafs i juristes, que compliran amb el patriotisme i zel en ells sempre admirable.

Una vegada establertes les comarques, correspon als polítics, col·laborant amb els dits geògrafs i juristes, la manera d'estructurar la vida administrativa de la nostra terra.

N'hi ha que pretenen crear un organisme més entre les comarques i la nació o Principat. Les comarques de les quals es compon Catalunya serien aplegades en circumscripcions o departaments. Aquestes circumscripcions, departaments o supercomarques, poden ésser necessàries o no segons la forma constitucional que el legislador estableixi per al Govern de Catalunya. Si hom donés una certa autonomia a les comarques, aquestes superestructures territorials serien innecessàries.

Això no és nou, car ja en temps de Jaume II va establir-se la divisió de Catalunya en *jutes* i es formà una quàdruple divisió, coincidint, poc més o menys, amb les actuals *províncies*, amb la sola diferència que la capitalitat d'una elles era Tortosa en comptes de Tarragona. El camí que inicià Jaume II ha d'exhumar-se, ha de fer-se reviure per a treure'ns l'amargor d'haver de reconèixer les unitàries *províncies*, imposades per a anorrear la nostra

personalitat. Aquesta *pildora daurada*, ens permet a molts admetre favorablement l'establiment de regions administratives, malgrat no voler perpetuar el règim *provincial*.

Si la sinceritat ha de guiar avui, com sempre, la nostra ploma, hem de confessar que el nostre vot sobre l'estructuració que cal donar a la nostra terra, lluita entre l'odi que sentim per les *províncies*, dogal imposat pel centralisme, i l'experiència de la vida política que ha convertit aquell artifici en una realitat més o menys indispensable.

En principi, obeint als nostres sen-

Les llibertats de Catalunya no poden ésser objecte de mercadeig de cap mena. Encara que a la Lliga no ho sàpiguen.

timents catalaníssims o com si diguéssim des del punt d'obir teòric, som partidaris del reconeixement de les comarques històriques i que aquestes s'entenguin directament amb Barcelona.

Afrontem el qualificatiu d'ingenus que Pau Vila aplicava a Esteve Sunyol quan aquest també propugnava per tal que les comarques es convertissin en divisions administratives i judicials de sentit científic.

Som dels que no temem el centralisme barceloní, i si en algun punt existís, creiem que quedaria compensat sobrerament amb la irradiació cultural que la capital desprèn envers tots els indrets de Catalunya. Per a un figuerenc resulta moralment més aprop Barcelona que Girona, perquè a la capital catalana hi tenim sempre quelcom a fer, a aprendre, i en sortim sempre sense acabar la feina. En canvi, a Girona, quan hi anem, ha d'ésser obligats per les circumstàncies que ens por-

ten a resoldre algun tràmit burocràtic: fora d'això, no sentim cap desig d'anar a la capital de la província.

Reconeixem, però, que, pràcticament, la constitució de circumscripcions o departaments, resultat d'aplegament de varies comarques naturals, pot facilitar políticament i administrativament el regíme de Catalunya.

En aquest cas, però, caldria procurar la descentralització de les capitals d'aquests departaments repartint els organismes del govern de la Generalitat a les capitals comarcanes, responent a les seves necessitats i a la seva idiosincràsia. Admentnt, doncs, l'establiment de departaments o supra-comarques, cal mirar en quantes i quines s'han d'aplegar les comarques naturals, car, com a bons federals, creiem que s'ha d'operar de baix a dalt.

L'aplegament de les comarques en departaments que, de fet, ja s'admet a l'Estatut que la Generalitat elaborà—i que és l'actual *provincial*—hauria de millorar-se, creant, almenys, sis departaments. Ultra considerar Barcelona-ciutat, per la seva importància de població, com un nou departament.

Considerem molt encertada la creació d'un altre departament que, anant de la Vall d'Aran pel Pallars i Alt Urgell fins a la Cerdanya, constituís un departament pirinenc. Per a un ciutadà de Cerdanya l'anar a Girona és un gran destorb i la seva manera d'ésser no s'assembla per res a la d'un ciutadà de l'Alt Empordà. Resumint: som sentimentalment partidaris de l'estructuració de Catalunya en Comarques naturals i creiem que caldria estudiar el mitjà per a què així es pogués constituir.

No se'ns escapen els inconvenients que dintre la pràctica això presenta, i solament davant la impossibilitat de portar-ho a terme, acceptariem la constitució de circumscripcions o departaments que, en el fons, serien, més o menys esmenades, les actuals províncies creades pel Centralisme, les quals, com diu el meu estimat amic En Claudi Ametlla, constitueixen concentracions econòmiques comarcals, existents abans d'ésser creades i que s'han confirmat en el decurs de la seva existència secular, durant la qual les vies de comunicació i els corrents comercials, seguint el fet administratiu, han tingut la tendència incontinguda d'abocar-se cap a les antigues capitals.

El pensar que aquesta estructuració fou obra de Jaume II, el Conqueridor de Neopàtria, ens ajudaria moltíssim a acceptar-la.

J. PUIG PUJADES

(D'«Empordà Federal»)

LLIBRERIA
ARIEL

Un ll bre interessant, emotiu

Perseguint el Sol

del Solitari de la Mar, traduït per Miquel A. Baltà
La vida en plè Occèa, les bel·leses del Tabits son reflectides amb verisme imponderable

Ara fa un any... La Conferència d'Esquerres, donà naixement a l'Esquerra Republicana. Les unions i intel·ligències malaguanyades. L'Assemblea d'Estat Català. Les persecucions

Aquests dies s'escau precisament el primer aniversari de la celebració d'aquella gloriosa Conferència d'Esquerres, que uní els vertaderament liberals, republicans partidaris de la justícia social en aquesta organització tan discutida i combatuda que només compta victòries i que es diu Esquerra Republicana de Catalunya.

La transcendència de la Conferència, com tots els actes realment històrics, s'aprecia millor amb la perspectiva del temps. Nosaltres, que des del primer moment ens lliurarem a la seva organització amb l'entusiasme conscient que la confiança amb els seus resultats ens encomanava, no podem deixar passar amb silenci aquesta efemèride tan fecunda per la vida de Catalunya.

Cal recordar aquells temps. Existia, evidentment, un sentiment esquerrà, difús, desorganitzat, que ajuntava a una fermesa i honestat imponderables el màxim de la ineficàcia. El gloriós Estat Català, les restes de l'antic partit republicà català, els nuclis rurals amb fesomia i característiques cantonals, una joventut intel·lectual i obrera, aplegada sota la bandera ardida de «L'Opinió», setmanari, es reparien les simpaties i els nuclis esquerrans. No hi havia, però, programa concret, tàctica definida, estructura orgànica i a cada moment calia nomenar Comitès que possessin en relació les diferents forces. La necessitat d'unir en una sola força

compacta, orientada i disciplinada el disgregat exercit revolucionari, era evident. I, amb tot, no va ésser fàcil la tasca. No coneixiem prou intimament tots els elements que havien de formar més tard el partit polític més potent de Catalunya i les diferències de matis o de tàctica semblaven muntanyes.

Abans de la Conferència d'Esquerra, s'havia intentat, primer una aliança en la qual hi tenien part els federals, Acció Republicana i el Partit Republicà Català. Al cap de poc temps, Acció Republicana entrà, és a dir, Rovira i Virgili entrà amb tractes amb Acció Catalana i es desféu l'entesa.

Un altre projecte de més vastitud, la intel·ligència d'Esquerres o republicana, iniciada per la joventut, també morí de consunció, a mans dels delegats de les dues Accions, que feren tots els possibles per a no arribar a cap acord. Per cert que amb motiu d'una d'aquestes reunions, feren una agafada de més de quaranta persones al carrer de Carders per reunió clandestina.

Estava en l'ús de la paraula En Lluís Companys, i de sobte entrenen per dues portes un estol d'agents de la secreta, algun d'ells empujant pistoles. Ningú no va immutar-se, i quan el cap dels policies interrogà En Companys pels motius de la reunió, aquest, amb un aplom i una inventiva que ens sorprengué a tots, digué que estàvem esperant En Clapera, llavors director de «La Razón», el qual ens havia convocat. Per cert que aquest, després, es desfèu davant el jutjat amb protestes de monarquisme i d'espanyolisme que l'impediren fer-se amb nosaltres. Ara fa de radical.

Joan Pujol i Font

Francesc Macià

Lluís Companys

fer una pila de viatges per a ajuntar voluntats i aplanar dificultats. El mes de febrer i març, vaig convertir-me en viatjant. Quan estàvem ja molt avançats en el camí emprès, arribà don Francesc Macià. Li exposarem els nostres projectes, els treballs realitzats, els propòsits. Ho trobà tot encertat.

Hi havia, entretant, unes reunions al Clot entre representants d'entitats catalanistes i republicans, no adherides a cap disciplina de partit. Hi anàrem; com que ens unia el mateix anheli, acordàrem coordinar els esforços de tots plegats.

Hi havia, però, dificultats d'ordre d'actuació democràtica, per a què «Estat Català» vingués a la Conferència d'Esquerres, i calgué celebrar un Congrés d'Estat Català, que tingué lloc a l'Avenç de Sant Andreu, on amb un entusiasme frenètic s'acordà acudir a la Conferència d'Esquerres, amb un programa mínim de les qüestions en les quals no es podia transigir.

En aquest Congrés, el senyor Macià, davant de l'astorament del delegat del govern, digué literalment, que venia a recollir el quant que Alfons XIII havia llençat al rostre dels catalans, i que estava segur de què li tornaria el quant. La profecia es complí, perquè la influència de l'avui President de la Generalitat fou decisiva en els moments més difícils.

A mesura que s'anava aproximant la data de la celebració de la Conferència, augmentaven les adhesions i l'entusiasme. Des de «L'Opinió», setmanari, i «El Diluvi» feiem una intensa campanya. La premsa escrita en català no ens secundava. I el gran historiador i pessim profete-

ta senyor Rovira i Virgili, pontificava dient que no ens entendriem, i que la Conferència vindria a ésser una olla.

Naturalment, va equivocar-se. La Conferència tingué un caire seriós i en alguns moments solemne.

La primera sessió preparatòria tingué lloc a l'Ateneu Republicà de Gràcia i les altres al Foment de Sans. Les qüestions que motivaren les més grosses discussions foren de tàctica i d'ordre personal. Es discutí sobre si s'anava a crear un sol partit o una aliança. Guanyà el criteri dels organitzadors i es creà un partit. L'altra qüestió fou la inclusió de Marcellí Domingo al Directori del Partit. Fou necessària la intervenció del senyor Macià per arranjar la qüestió. Intervingué també l'Eduard Ortega i Gasset, que va abraçar, en mig de grans aplaudiments, al nostre Macià.

En l'apreciació del problema català i del social, contra les profecies dels adversaris polítics, varen coincidir tots els sectors de l'Assemblea. La lluita política subsegüent ha palesat com aquesta identificació ideològica era pregona i substancial.

En Companys i l'Aiguadé estaven frisosos, amagats per les dependències anexas, enterant-se de la marxa de l'Assemblea.

El dia de Sant Josep, prop de les tres de la tarda, va acabar la Conferència amb un discurs de don Francesc. L'Esquerra estava en marxa.

La Publi i «La Veu» no concediren, des de la seva sapientíssima alçària, gaire importància al nou partit.

«La Veu» deia que els aplaudiments al senyor Macià foren més aviat freds...

El dia 20 de març, convidàvem els partits anti-dinàstics catalans a una

Elnuà Vallescà

E. Orlega i Gasset

Totes aquestes temptatives, encara que fallides, ajudaren a fer comprendre a tothom la necessitat d'un Congrés on s'establissin un ideari i un programa mínim en el que coincidissim tots.

Amb motiu de les gestions que feia Marcellí Domingo per a obtenir el concurs dels republicans catalans en la revolució espanyola, ens reunirem al «Pàtria» una quinzena d'amics. Hi havia Lluís Companys, E. Ventós, Lluhi, Iglésies, Balart, Tauler, Josep Pujol, Comes, Noguer i Comet i altres. I suscitada, per En Companys, es posà a deliberació la necessitat de fer un sol grup. Quedàrem encarregats E. Ventós i jo de fer els treballs preparatoris.

Començarem immediatament les tasques al Centre del districte V. Convocàrem per mitjà d'un manifest, signat per entitats i periòdics, que estaven convençuts de bell antuvi de la necessitat de la unió, a una assemblea preparatòria, a la qual vàrem assistir una trentena de representants. No desmaiàrem. Ens reunirem després al Bar Bonastre, on fixàrem el domicili per a la cor-

respondència. Havíem de celebrar la conferència el mes de novembre i després desembre de 1930. Però l'organització i més tard la revolta d'aquell mes, fracassada per allò de Jaca i per defeccions imperdonables, ho impedi i posà greus impediments a les nostres tasques.

Tots estàvem vigilats; En Companys i d'altres estaven perseguïts. No era possible reunir-nos a Casa Bonastre, que per haver estat nucli d'enllaç durant els dies del mes de desembre, era perillós. No obstant, durant unes dues mesades ens vegèrem dues o tres vegades cada setmana al meu despatx. Venia En Companys amb una bufanda, unes ulleres negres i una boina, disfressat de tal manera que atreia potser més les sospites que anant sense disfressa. L'acompanyava sempre En Bertran de Quintana i alguna vegada el malaguanyat Vallverdú.

Ens repartíem les ponències sobre els problemes d'organització de partit, constitucionals, agraris, religiosos, socials, culturals. No anàvem massa sobrats de personal preparat i calgué repartir entre un nucli reduït les qüestions a tractar. Calgué

Tomad y Comed

Sembla que el simpàtic governador de Tarragona ha suprimit el joc a Tarragona.

Seria bo que seguis tota la província. Als caus de dropada, nieïsa, vici i reaccionarisme (això sempre va junt) que són els Casinets i Círcols de Reus, Valls, Montblanch i Tortosa.

A un governador que sàpiga l'ofici no cal que els hi anomenin. La policia el pot assabentar sempre que calgui.

**

En Pere Comes, el gran i gros regidor i amic que regeix els destins de la cultura municipal, s'esgarrifa quan li diuen que un mestre li vol parlar. Quan es tracta d'una mestressa, arriba al paroxisme. Amb motiu de la multitud d'escoles noves i grups escolars que ha posat en marxa, ha arribat a la saturació mestrivola. (Perdoneu.) Li pregunten: Deus haver vist molts mestres avui, oi?—Més—respon—, encara més. Prop d'un milió. Aquell dia només l'havien visitat set mestres i havia perdut l'esma.

Contrast

Les coses fosques, al costat de les lluminoses, són més fosques.

Les coses brutes, al costat de les netes, són més brutes.

«D. I. C., al costat de FORMAL, és més «D. I. C.». La llei del contrast!

Rcents

«Foc», «Flama», «Fornal». Es que torna l'època de les llums? Es l'Aufklärung altre cop?

Si, però en un tomb d'espiral més enlairat. Es la llum que es fa energia. Es la llum que treballa.

Comparació

Heus aquí un exercici mental fecund. Posen l'actuació de don Francisc en comparació amb la dels vells polítics espanyols, i àdhuc amb la d'algun de jove.

Quina escalfor al pit!

Epoïcia

De «Reacción»:

«Y los lumbos de tanta gloria nos deslumbran, y la misma grandeza nos abrumba, y la conmocion sella nuestros labios: sólo podemos murmurar oraciones, y enardecidos nuestros pechos por las santas audacias del valor, gritar enérgicamente a nuestros adversarios de

(Continuació de la plana central)

entesa electoral. El dia 21 rebiem aquella famosa lletra signada pels senyors Rovira i Bofill, refusant l'entesa, allegant que sense necessitat de pactes veien segura la victòria.

El 12 d'abril, l'Esquerra assolí 25 llocs i prop de 45.000 vots i a les quaranta vuit hores els seus homes proclamaven la República Catalana...

JOAN LLUÍS PUJOL I FONT

Esquines

hoy: «No, no os entregaremos la herencia de nuestros padres; en la hora de los grandes combates sabremos cumplir nuestro deber de católicos, españoles y realistas.»

Comentari:

Y van roncás las mujeres empujando los cañones...

De la mateixa fulla de paper rònic:

«...Estamos firmemente convencidos que, en este caso, la Verdad lleva boina roja.»

D'això se'n diu optimisme (a) barra, i altra cosa són trons.

I a propòsit de la boina «roja». No ens estranya que «Miss Cavernícola» empri articles tan passats de moda. Deu ésser recomanació d'En Beunza.

Desgràcies

A Toledo, uns guàrdies civils dispararen a les fosques i feriren uns guàrdies d'assalt. I si fos degut al «dinero del Vaticano»?... (No sempre ha d'ésser el «oro ruso el puñal masónico».)

Els pobres funcionaris

Amb motiu de l'última invasió a l'Ajuntament per part dels empleats municipals, ens asseguren que hi ha el propòsit de comprar una gramola per a cada negociat i uns guants de boxa per a que puguin atunyinar millor a qui els sembli.

Pel senyor Torrúbia

Proposem que es regali una medalla al cap de la guàrdia urbana que amb tant d'heroisme complí la seva missió quan la invasió dels empleats, quan la dels xòfers i sempre que es presenta ocasió.

En quant als urbans de guàrdia de Casa de la Vila, els farem retratar i posarem en un quadro, que és per allò que serveixen.

**

Ja hi tornem a ésser.

En el miting cavernícola.

(¡Mueran los sectarios republicanos! ¡Abajo el Gobierno masón!

Fàbrica d'Aigües

Carbòniques

esterilitzades

Xerops i Horxates

CASA AGUSTÍ

ARAGÓ, 407

Telèfon 53202

BARCELONA

¡Muera la canalla! ¡Viva Cristo Rey!

No sé què hi diria el Crist.

**

A la sortida del miting hi hagué, segons el «Full Oficial», aplaudiments i crits al carrer de Salmeron. Sabem que es va arribar a dificultar la circulació i que hi hagué alguna baralla entre els ciutadans que passaven per allí i els cavernícoles.

I la guàrdia d'assalt? Bona, gràcies; i la família?

**

Model d'educació: Lerroux, quan li dóna la gana, allí on li dóna la gana i si li dóna la gana. Quasi bé mai.

**

La gent més estripada, moralment parlant: els cacics rurals, els Punyol, Feu, Giménez, etc., troben excellent persona Lerroux i s'acullen al perdó.

I a ell, qui el perdona?

«Front»

Ens anuncièn la pròxima aparició d'un setmanari anomenat *Front*, dirigit per Miravittles i B. Xuriguera.

No dubtem que serà una cosa reeixida.

**

Els pistolers de la sátira s'han queixat de què el cap de la parada de sementals de l'Exèrcit i el cap de Veterinària se'ls hi han adreçat oferint-los-hi llurs interessants serveis.

Quan aquests senyors ho han fet, llurs motius tindran.

Encara que també podria ésser una facècia del nostre amic Dr. Trabal.

**

Quan l'agafada del carrer de Carders, amb motiu de la intel·ligència Republicana, no reeixida per l'egoisme de la «Lligueta», tots els compromesos van dir que havien acudit a la reunió clandestina convocats per Clapera.

Aquest va acudir al Jutjat a afirmar la falsetat de la imputació. *Pero si yo me dejaría matar por D. Alfonso!*—deia el director de «La Razón».

I ara diu que és republicà de tota la vida i fa cor a Lerroux. Ja se'l pot ben confitar.

**

A un pagès l'havien portat al Jutge perquè agafava les garbes del veí i les portava a la seva era.

—Senyor Jutge—va dir—, perdoni'm, que sóc mig boig.

—Mig boig i preneu les garbes d'altri? Per què no portaveu les vostres a l'era del veí?

—Senyor Jutge, aleshores ja no seria mig boig. Seria boig del tot.

**

«Impropia de todo español, que es decir impropio de un hidalgo.»
Ha dit hidalgo? *Algo es algo.*

La divorciada

per

Norma Shearer

No comprenem com la casa explotadora s'ha atrevit en la seva propaganda a presentar el film que ens ocupa, com un cas típic de divorci per a judicar-ne, en conseqüència llurs avantatges i inconvenients. La «Metro Goldwin Mayer» ens ha servit precisament un cas, que no té res de comú—el divorci per despit, amb tot i el perenne afecte dels protagonistes. Estàvem acostumats a veure tot el contrari, però mercès a Norma—l'actriu excel·lent al servei d'un sens fi de comèdies estúpides i inversemblants—en coneguèrem un aspecte més.

L'argument és de tango argentí. Carrinçló, rebregat i absurd. Norma—que ha descobert que el seu marit, Chester Morris, l'enganyava, equilibra la situació enganyant-lo a la vegada amb Robert Montgomery—es desfà en plors per tal de convèncer-lo que no deu enfadar-se, ja que estan tants a tants. Chester no en vol saber res, i obté el divorci. Finalment, però, i a fi de què tot acabi bé, Chester, que no ha volgut perdonar quan ella ha estat l'amiga de Robert, perdona al cap de dos anys, quan ella ha corregut mig New-York.

El film, no endebades ha estat distingit amb el premi d'interpretació, pot passar pel delicat treball de Norma. Amb tot, això no vol dir pas gaire cosa. Cal, en els temps actuals, no concedir gaire importància a l'actor. Preferim un bon director que sigui capaç de distreure i fer un film bo, amb un elenc primitiu. Un cas tipus el trobarem amb «Igdenbu el bon caçador». film rus interpretat per gent que mai no havia vist un aparell cinematogràfic, però de direcció intel·ligent.

Gi- nema

Per això trobem excessiva la distinció conferida a «La divorciada». Nosaltres estem d'acord en acceptar com a entretingut el treball de Norma; però també cal no oblidar que entren en joc altres factors—direcció, argument...—que han estat negligits. La direcció d'aquest film té pocs moments feliços. Apart aquella escena, desenrotllada dintre d'un vagó de ferrocarril, en què el director, per tal de no fer monòtona l'escena fa canviar amb traça el lloc dels autors, no trobem res digne d'ésser anotat.

Si parléssim a fons de la interpretació, hauríem de convenir que la protagonista riu almenys una vegada cada cinquanta metres de cinta i fa un petó cada deu. Situacions aquestes, que de tant repetir-se us farien passar el desig d'una cosa i de l'altra, si no es tractés de la Norma.

Amb tot, el film és llarg i pesat, i no cal dir que la majoria d'espectadors, que han experimentat una atracció morbosa en llegir el títol i comentaris, es senten defraudats en constatar que aquell «no és el seu cas». Altrament, no creiem que sigui el de ningú.

L'èxit, però, se l'apunta la secció de propaganda i la crítica comercial.

XICOTA

Peix de terra. S'ha acabat l'amor

per Lilian
Harvey

Tenim entès que algunes cases explotadores de films els classifiquen en diverses categories. Ignorem si aquest és el cas de la U. F. A., el que podem dir, però, és que aquest film presentat amb no gaires pretensions—potser això ajuda a la benèvola acceptació—, és una producció que es veu ben agraçosament.

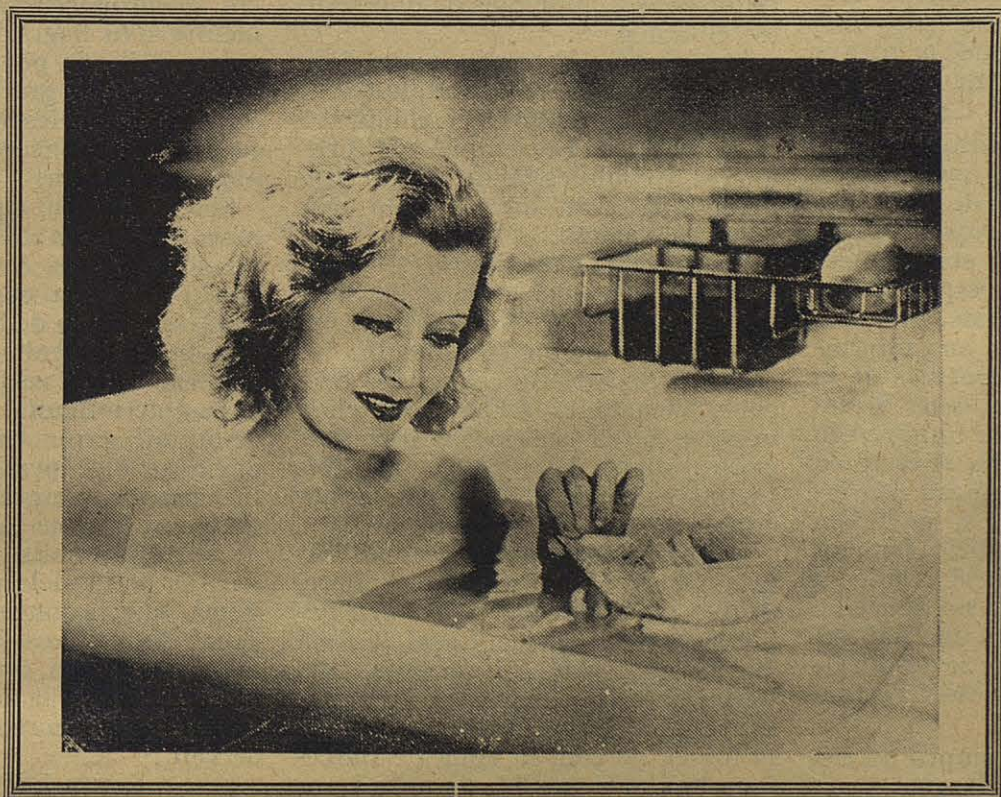
Som enemics de les operetes cinematogràfiques, i en canvi ens plau aquest film que és una opereta. Ben segur, però, Anatol Liwak—el director—sap el secret d'aquesta excepció. Al nostre entendre, el cas és que la música hi figura com element accessori, i que les cançons no hi són en quantitat suficient—ni arbitràriament disposades—perquè trenquin el ritme del film. També, que els sorolls han estat aprofitats, per donar-nos a comprendre una part d'escena que no veiem.

La interpretació àgil i simpàtica. Lilian Harvey, ajustada en el seu paper de noia frívola. També André Roanne, que ens dona un excel·lent galan a la manera francesa. Armand Bernat fa un criat amb molta solta.

La música, discreta, acaba d'arrodonar el conjunt. No cal dir que el film recorda «Els tres de la benzina». Una escena hi ha, on sembla evident el desig d'evocar el Potemkin. Es tracta de l'escena en què el vaixell es posa en marxa, amb uns primers plans d'una biela i d'uns motors, que té un ritme semblant al del film rus.

Es remarcable la tasca de l'arquitecte; la fotografia i la cinta, bones. La versió que ha estat presentada la francesa té un diàleg just i animat.

J. M. X.

Pàgina femenina

«Miss Cavernícola»

Val la pena de parlar-ne?

No sé si seria millor deixar aqueix tema, i prendre'n un que pogués interessar més.

De totes maneres, cal que comentem un xic la predisposició natural que sent la nostra dona per la política de dretes i l'entusiasme que aquestes despleguen entorn de llurs activitats per a procurar-se adeptes.

Ara bé, però és saludable a la República que a una dona, pel sol fet d'ésser-ho (no tenim cap interès en dubtar-ne que n'és) se li pugui permetre el discurs que féu en contra de la República, tal com va fer-lo la «chula» Urraca?

Tenim els catalans un adagi que plasma del tot l'actuació dels cavernícoles: «Brams d'ase no pugen al cel».

«Miss Cavernícola», que així mateix ella s'anomena, perquè no deu creure prou encara en la galanteria dels prohoms del Partit al qual ella pertany, i deu sentir com una mena de necessitat de donar-se un títol, ja que ningú no li dona, en el seu afany d'exhibicionisme, i perquè es parlés d'ella, va deixar anar un discurs tan ple de baixos tons, que si no perquè ella va donar-se el títol de «Miss Cavernícola», nosaltres n'hi hauriem posat un de pinxesc que és el que li corresponia, car una dona catòlica, com aiximateix ella es creu, no deu emprar mai tons ofensius ni mots grollers, ni menys abusar de la xabacanada que és el que diu menys en pro d'una dona.

Aquella dona fa política, i ens dol. Nosaltres que en el fons del fons hi portem un ver desig de comprensió per totes les coses. Nosaltres que som liberalíssims i ens donem compte de què es deu respectar tots els ideals per exagerats que ens semblin, nosaltres que ens interessem perquè les noves normes de la política general puguin ésser ateses particularment per una comprensió més justa i més sincera, si es té en compte que la dona sempre deu ésser una mica millor, si es té en compte la nostra condició femenina..., però no ho creu així aquella dona. Almenys sembla no veure-ho bé; no ho comprèn i fa una política i s'avé a una actuació que desdiu de ço que en realitat deu ésser l'actuació femenina.

«Miss Cavernícola» empra un sistema de política de safareig.

Llàstima que d'aquesta política se'n dirà la *política femenina*.

Nosaltres ho veiem tan diferent!

No creiem en *chulerías*, ni en eloqüències estridents. Nosaltres creiem en l'actuació sana i mesurada; res d'hipocresies, però sí fets que precisin la nostra ambició com a dones.

La política femenina deu ésser el control de la política masculina, no el desgavell ni la desvalorització.

Dones capacitades per una actuació discreta i assenyada, no dones guerrilleres ni exaltades, que tant se'ls en doni negar-se a si mateixes, com fer remada sota una bandera blanca que deuria ésser de pau i d'amor, i que és, altrament, la bandera de la discòrdia i de la ignominia.

Les dones fan política.

«Miss Cavernícola» n'és una mostra.

Millor que no votin les dones, si és que la seva Cort d'Amor és massa estesa.

M.ª TERESA GIBERT

Mobilització femenina

La «Secció Femenina» del «Foment Nacionalista Republicà de Reus», admirablement ben constituïda, consta ja de més de dues-centes afiliades.

La «Secció Femenina» de l'Esquerra Republicana de Catalunya de Sallent, té un centenar d'afiliades.

La «Secció Femenina» de l'Esquerra Republicana de Navàs, treballa amb gran interès prop dels ideals del Partit.

La «Secció Femenina» de Sabadell desplega una activitat considerable en pro dels interessos del poble i de l'emancipació femenina.

A la ciutat de Barcelona, les Seccions Femenines d'Esquerra tenen un gran entusiasme per a desvetllar els sentiments de la dona en pro dels veritables ideals esquerrans i democràtics.

Les «Seccions Femenines» de l'Avenc Obrer Català de Sant Andreu, districte VI, districte IV, Ateneu Republicà de Gràcia, Casal Català Martinenc, Unió Femenina del Camp de l'Arpa, Esquerra Republicana del districte VIII, etc., donen la tònica de com la dona de Barcelona també té uns ideals nous i uns

afanys nobilíssims en pro del seu poble, del qual n'és ella part integrant i conscient.

Són molts els pobles de Catalunya que avui s'interessen per la política femenina, i que estan organitzant Seccions Femenines per tal de conrear la consciència d'uns ideals de pau, justícia i llibertat que viuen en el cor del nostre poble, i que cal desvetllar-los en interès de la mateixa collectivitat.

El plegar indústries, despedir empleats, tenir els diners amagatzemats, el difamar, el cridar i manifestar-se al carrer, són actes contra la República. I la llei de Defensa? Que només ha de servir contra els republicans i els obrers?

Concurs de...

Bellesa, però bellesa de turmell.

Fa alguns dies, que en una important revista que du estampes de tot el món, hi havia una curiosa illustració on es veien potser, una dotzena de mitges cames de senyoreta, amb un jove elegant, ja madur, que ajupit al seus peus, amb un centímetre a la mà, els amidava els turmells.

Era una foto d'un original concurs de turmells, que es celebrà a Nordamèrica. Més recentment, ha tingut lloc a Galveston, un altre de peus femenins.

Només aquests faltaven!, direm. Bé, tot és l'estar-hi acostumat...

Es d'esperar, que aquests concursos de bellesa de detall, tindran tant èxit i acceptació com han tingut els de bellesa entera...

Es lògic, que en tinguin molt més; és més avantatjat i més fàcil de triomfar presentant-se un tros només, que presentar-se de cap a peus. En aquests concursos, no hi fa res, que es tingui una cara lletja, ni un cos desproporcionat, no interessa, mentre n'hi hagi un trosset de formós, ja n'hi ha prou.

¡Ara, sí, que gràcies a aquests excèntrics que se les rumien totes, potser ens entrabancarem a cada rajola amb un concurs!

Són ben veritat aquells intel·ligents mots que diuen: Tots els principis són dificultosos. Avui, que ja hi estem versats en concursos, veurem com ésser reina de bellesa es fa amb una mà a la galta (ja que no cal mostrar-la), es va posant gairebé a l'abast de tothom... i encara no han disminuït prou les dificultats. Si anem seguint per aquest camí, de la cara als turmells, dels turmells als peus, qui ens negarà que demà ne se'ns presentin amb un concurs de dits petits dels peus? I... passat demà, que ja haurem arribat a l'acabament del cos femení, tal vegada en vingui un, que planyent-se de la reducció de la matèria bella, no inventi un concurs d'ulls de poll del cervell.

CONXA ESPINALT ARRO

Els Soviets i les vivendes populars

El radicalisme de les mesures adoptades per la U. R. S. S. en matèria de legislació social fa que els comentaristes d'aquestes qüestions en parlin sovint i no pas per un simple esperit oportunista, sinó per a contrastar aquelles mesures amb la indiferència dels governs burgesos davant els problemes de la vida del proletariat.

Remarquem avui la importància que, dins l'activitat soviètica, té l'edificació d'habitacions confortables i higièniques per als treballadors, la qual cosa tendeix a la solució d'un dels més vius d'aquells problemes.

Ha estat comprovat que la millora en les condicions de vida eleva el nivell cultural dels obrers i augmenta llur interès per les qüestions socials; per això llurs necessitats psíquiques són tingudes en compte en el pla soviètic de vivendes populars que començà a realitzar-se poc després de la revolució d'octubre, quan una mesura reguladora de la propietat privada adoptada pel govern de la U. R. S. S., féu passar a la propietat de l'Estat nombroses edificacions, la majoria de les quals fou destinada a l'allotjament dels treballadors que fins aleshores havien viscut en les pitjors condicions d'higiene i de confort que hom pot imaginar-se. L'habilitament d'algunes cases burgeses per a llur allotjament fou una mesura insuficient per a solucionar completament la qüestió i l'any 1918 fou iniciada la construcció de vivendes per als obrers, milers dels quals han aconseguit, des d'aleshores, habitacions sanes i confortables fins un punt que els era desconegut sota el règim tsarista.

El govern soviètic ha despès milions de rubles en edificar, pel seu compte, noves habitacions, en forma de ciutats obreres, prop dels grans nuclis industrials. A les rodalies de Moscou, Karkhow, Leningrad... es troben ciutats d'aquesta mena en les quals abunden les biblioteques, sales de lectura i clubs, on es donen espectacles, concerts, vetllades commemoratives, conferències sobre qüestions artístiques i socials, etc.

Les viles obreres estan també dotades de banys públics i camps d'esport i, per tal d'alleugerir l'obra en els treballs de la llar, de cantines, safareigs i «creses» on són duts els infants dels obrers mentre aquests són a llur treball. A les

«creses», personal preparat per a l'educació dels infants té cura d'aquests i els dona una alimentació sana i abundosa.

Per altra banda, el Govern soviètic concedeix forts crèdits per a la construcció de vivendes populars, la qual és encoratjadora, encara, per una adoptada pel Consell de comissaris del Poble.

Els organismes administratius encarregats de la distribució de terrenys per a l'edificació, donen preferència a les demandes dels que volen construir vivendes per als obrers, que són, generalment, les cooperatives de construcció, les quals, a més de gaudir amplament d'aquella concessió de crèdits, són afavorides d'altres maneres. En el transport de material, per exemple, en el qual obtenen una rebaixa d'un 25 per 100 sobre la tarifa en vigor, tant si el transport es fa per carril, com per via fluvial.

A més, existeix el Comitè de Construcció del Consell d'Economia que estudia i resol directament els problemes de l'habitatge obrer a les possessions de l'Estat.

Un dels esforços més admirables realitzats en la construcció de vivendes populars, és el que s'ha portat a terme per a procurar allotjament als carrilaires de les xarxes del sudoest, les vivendes dels quals havien estat destruïdes per la guerra civil, la qual cosa els obligà a viure en barraques, vells vagons i altres locals improvisats, fins que els treballs de construcció, portats amb una activitat prodigiosa per vint-i-tres cooperatives, els proporcionà un allotjament confortable.

Cal citar també les construccions de Vila Lenin, on viuen els obrers dels tallers combinats Stalin en més de setcent cases que han estat aixecades després de la revolució; els cinc grans edificis que la fàbrica tèxtil, dita de «l'exèrcit roig», ha aixecat per als seus obrers, els quals viuen avui amb un confort que contrasta amb la misèria de les antigues casernes, famoses per llur brutícia i per llur manca de condicions higièniques, que hagueren d'habi-

Cal que tothom s'adoni que les habilitats no poden fer passar els negocis bruts. Si volen ajuntar-se radicals i lligueros, que no pensin tornar a les velles maneres en perjudici de la ciutat.

tar fins la construcció de les vivendes actuals.

El millorament de les vivendes populars és gairebé una obsessió en els organismes oficials soviètics que, d'una manera directa o protegint les cooperatives de construcció no deixen d'ocupar-se'n. Les seccions d'allotjament en els soviets, treballen intensament per tal d'assegurar un ample control públic sobre l'administració dels immobles de l'Estat i, fins i tot, sobre una part dels immobles privats, puix mentre la crisi d'allotjament no sigui resolta d'una manera completa, aquesta qüestió no pot ésser indiferent al proletariat.

Seria interessant de poder publicar en detall, per als lectors catalans, tot el que la U. R. S. S. ha fet en qüestions de vivendes populars, que junt amb l'obra de la Municipalitat socialista de Viena, constitueix un bell exemple a tenir en compte pels partits obrers que en els països burgesos lluiten pel poder.

V. R.

Banquet i fullet anti-goethià

Doble batalla contra la burgesia

Un grup d'intellectuals de Barcelona està organitzant un banquet a l'escriptor Benigno Bejarano, amb motiu de la publicació de la novella «Fantasmas». I l'Edicions Agora publicarà imminentment les dues conferències del Dr. Diego Ruiz, titula- des ANTI-GOETHE:

I.—Una vida que no s'ha d'imitar.

II.—Art i Pensament superats.

L'homenatge a Benigno Bejarano és representatiu i simbòlic: els burgesos de Barcenuria, desonor de Barcelona, preparen un «Bastón de Mando» per oferir al senyor Anguera de Sojo. I el banquet a B. Bejarano vol dir: «La ploma contra el bastó». Contra l'arbitrarietat, la intel·ligència.

I l'ANTI-GOETHE no és pas la rebel·lió contra el gran poeta d'Alemanya, sinó contra els profanadors de la tomba d'un home respectable.

Recomanem als nostres lectors una atenció especial al doble acte anti-burgès.

Això de la crisi en la producció literària es mou dintre un cercle viciós. El públic no compra. El llibreter no fa comandes a l'editor i l'editor tampoc no dona feina als literats. Es tracta d'un engranatge funcional que recorda en certa manera el poc dels catufots.

Quan el públic es mostra inapetent caldria estimular-lo. I s'esdevé el contrari. La producció regular s'ha estroncat i l'espòrdica no dona senyals de vida. Això complica encara més la consecució d'una fórmula salvadora.

Jo diria que allò del geni emprendedor dels catalans, i la seva proverbial dinàmica són *des històries*. Davant el panorama esbalaïdor d'una realitat malestruga. Ningú no es mou ni malda pel remei. Aquí entenem les coses a l'inrevés d'allò que prescriu la lògica més elemental. Aquí prenem el vermouth després de dinar i no se'ns acut altra cosa, quan patim d'inapetència, que adoptar una indiferència búdica que no soluciona res.

En aquestes mateixes pàgines, núms. 1, 2 i 3 de FORMAL, nosaltres emetèrem una iniciativa tendent a la solució del problema. Potser era pobra, esquifida, pedrestre. No ho discutim. Tothom té el dret a judicar-nos com vulgui. Però, tanmateix, referint-nos com ens referiem a una qüestió palpitant, de la revolució de la qual depenen interessos respectabilíssims i fins i tot el futur de la nostra producció literària, entenem que la cosa mínima que mereixiem era la repulsa, si ens equivocàvem del tot, o la col·laboració dels autoritzats si el nostre projecte era perfectible. Ni una cosa ni l'altra. El ritme del nostre mercat de llibres no ha registrat en la seva pulsació, avui gairebé imperceptible, la més lleugera alteració en pro ni en contra. Si haguéssim fet un simple reportatge sobre les rajoles escrites de la biblioteca del rei Sargon, no hauria passat més inadvertida la nostra aportació.

Confessem lleialment que més que aspirar a donar el cabdell d'A-

riadna que ens tregui del laberint, vàrem tractar d'incitar els altres a què es manifestessin. Les nostres pàgines s'haurien obert generoses als autors, i editors, que hi volguessin expressar les seves opinions respecte a com i de quina manera podrà Catalunya expulsar de damunt seu aquest estat de coses i anar de dret a redreçar-se, literàriament parlant, per tal d'anar a la recuperació de la seva personalitat amb

Prec als paqueta- ters i quiosquers

L'Unió Distribuidora d'Edicions, carrer de l'Unió, 19, està encarregada del repartiment de FORMAL a partir d'aquest número.

**Preguem als quiosquers i paqueta-
ters ens trametin to-
tes les queixes que tinguin
amb rel·lació al repart.**

una producció bibliogràfica regular i digna. No ha estat així. El nostre toc de clari s'ha perdut endebades. Tots aquells que es lamenten no volen, pel que es veu, fer altra cosa que lamentar-se.

Si volem que circulin els llibres que escrigui i editi la nostra gent, és precis que disposem de lectors. Si no en tenim prou amb els que hi ha, formem-ne de nous. Com? Jo vaig aventurar un camí a seguir. No pretenc pas que sigui l'únic. Però em doldria que algú censurés el fet de què els «indocumentats», els que formem el rengle dels «analfabets» en opinió d'algun escriptor molt llegit, fan allò que no fan aquells que per la seva alta significació i prestigi haurien de preocupar-se de traçar un pla de batalla.

Batalla!... Aquest mot ens recorda el disc tan en boga anys enrera de «la batalla del llibre». Aquesta batalla no l'hem guanyada encara. Més aviat l'hem perduda. Es precis, inajornable que reprenguem la lluita abandonada. Tenim avui una llengua flexible, expressiva, capaç d'emmotllar-se com un guant a totes les formes del pensament, fins les més profundes i abstractes. Devem a Mestre Fabra una ordenació gramatical perfecta. Tenim prosistes modèlics com Ruyra, entre els vells, i Soldevila entre els joves. Estilistes admirables com Minguez, Jordana, Llor, Guansé... Historiadors competents com Nicolau i Rovira i Virgili. Poetes com López Picó, Garcés i Sánchez Juan. Novellistes de forta

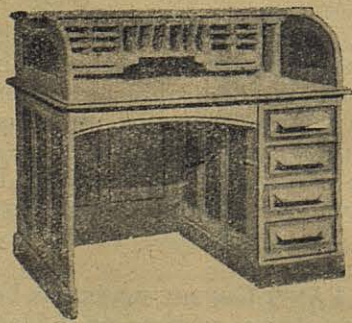
envergadura com Bertrana i Puig i Ferrer, compten amb editorials intel·ligents i tipografies especialitzades. Tot aquest patrimoni espiritual, hem de resignar-nos a què s'empolsegui a les golfes de la indiferència pública per manca de difusió? Hem de veure sense protesta com les generacions joves davant la incertitud del futur, bandegen tota inclinació literària per dedicar-se a vendre bales de cotó o esbravar llur dinamisme en la fúnebre alegria dels «dancings»?

Jo entenc que hauriem de reaccionar. Establir contacte. Intercanviar idees i iniciatives. Aplegar-nos dels més petits als més grans sota una bandera de ressorgiment, capaç de projectar l'entusiasme de tots per vies d'eficàcia. La indústria editorial, el comerç de llibreria caldria que s'associessin a aquest reviscolament vivificador. Fora de llei intensificar la propaganda. Sortir en defensa del llibre un cop cada dia, tots, i no un cop l'any un estol reduït. Hauriem d'omplir de cartells les cantonades i de conferències els centres de tots els partits. Per entendre a la gent que si tot catalanista comprés pel cap baix un llibre cada setmana, destinant-hi una suma molt inferior a la que representa la butaca d'un teatre, el seient d'un camp d'esports o d'una sessió de boxa, una suma no gaire més crescuda de la que despenem per agafar un taxi quan ens sorprèn un xàfec, quedaria resolta automàticament, encara que circumstancialment, la tan decantada crisi.

Hi ha una colla més de procediments licits per a la circulació de la nostra producció llibretera. Són tan obvis i senzills que sorprèn com ningú dels que es planyen de la crisi no els ha posat ja en pràctica. Si ens vaga, un altre dia tornarem sobre el tema, encara que ens diguin enderiats o monomaniosos. El nostre anhel es tan desinteressat i alhora tan honradament patriòtic que no ens fa fred ni calor el que ens han dit, ens diuen i ens diran encara.

J. M. FRANCES

Mobles ALTA BA

Mobles per a Oficines, Despatxos i Similars
Tallers, 29, 31 i 71 - Telèfon 17445
BARCELONA

Dipòsit de vins de collita pròpia

Gran especialitat en la
elaboració
de patates fregides, salades

Enric Travè
Berga, 2 - BARCELONA - Gràcia
Telèfon 70294

Espurnes pedagògiques

Entre les múltiples virtuts de la mort civil de la Companyia de Jesús a Espanya, hi ha la d'haver esvaït el fantasma del seu prestigi educatiu.

La premsa diària ha evidenciat com eren avarament pobres en les instal·lacions pròpiament instructives. Aules subterrànies, fosques i humides, tristes, llefiscoses. Material d'hospici a l'antiga. Mestres infelïços, els fracassats que la Companyia no podia fer servir per les seves finalitats mundanes.

El què no podia retractar la premsa són els resultats d'aïtal ensenyament.

Pels que no ho sabien i estaven suggestionats per la propaganda mercantil dels «padres», ram en el qual han excel·lit sempre, ha estat una sorpresa el trobar-se amb uns ex-alumnes que fan llàstima. El seu estat intel·lectual és misèrrim. De fet, els jesuïtes no els preparaven sinó per l'examen.

I entenien la preparació per l'examen en fer un ensinistrament del tot memorista.

Els pobres nois s'aprenien a força de repeticions una mena de «vademècums». Quan assolien agafar amb agulles les respostes estereotipades, ja eren els primers.

Però proveu de rascar només amb l'ungla aquest vernís d'illustració i us trobareu amb el desert més desolat que imaginar poden d'un paisatge llunar. Els pobres ex-alumnes dels jesuïtes no tenen cap construcció cultural interna. El seu esperit resta tan tauló ras com el dia que van néixer. Són una trista armadura de filferro que se sosté damunt de l'herència animal.

Heus aquí la tan claquejada suficiència pedagògica de la mala Companyia del bon Jesús. Una rutina, un memorisme, un retard i desconeixement formidable del formidable moviment pedagògic del nostre temps.

En aquest aspecte, no perdem res amb la seva absència. Hi guanyem la destrucció d'una nosa, d'un pes mort.

No podia ésser pas d'altra mane-

ra. Una Congregació que ens exhibia, entre el pasme de les devotes teresianes, la huida inflor retòrica d'uns pedagogs com Mossèn Pollastre o el P. Ruiz Amado, proclamant-los genis de casa seva, no podia donar altres fruits.

Perinde ad cadaver. Aquesta era la consigna. Formar cadàvers que el gran titellaire de la Companyia manegés al seu gust. Morts que deambulessin sinistrament per afermar el predomini jesuític al món. Aquest era l'esperit de tot el sistema educatiu.

En tal sentit si que reeixia el mètode jesuític. En els seus alumnes

estrangulava l'ànima.

Així com la Pedagogia humana, de Sòcrates, s'ha proposat ajudar l'infantament de les idees en l'esperit, el formar l'home en l'home, tot l'ocult pensament de la màquina jesuítica és el de fer avortar l'home en l'home.

Per aquesta monstruosa finalitat es matava el germe i es construïa artificialment l'aparença. El resultat era un autòmata guiat sols per les exterioritats de la vida, per les vanitats i concupiscències del món, únics estímuls de la seva vida animal.

MANN

Les eleccions alemanyes

Com es preveia, l'Hindenburg ha sortit triomfant en aquesta primera i ha reunit el 49 per 100 dels vots alemanys. L'home que encarnava la tranquil·litat, l'ordre i la República, ha obtingut 18,6 milions de vots. El seu adversari, Hitler, ha tingut tan sols 11,3 de vots.

Aquest últim comptava ja amb aquesta segona volta, encara que abans de les eleccions es mostrava molt optimista, puix creia obtenir molts més vots. Però s'ha enganyat. En el nostre número anterior ja apuntàvem que la bel·licositat i l'anti-semitisme dels nacional-socialistes farien que gran part de la massa electoral no votés a un candidat que portava un programa de guerra civil, conflictes internacionals, revisió de fortunes de guerra, etc.

L'home de família, desitjós de pau i treball, ha dipositat el seu vot a l'home que més garanties li oferia en aquest sentit. És indubtable que la força de la inèrcia ha favorit molt l'Hindenburg, però també és

cert que ell és el símbol de la democràcia entre els dos extremismes: hitlerisme i comunisme. *In medio est virtus.*

Segons Hitler, a la segona volta han d'unir-se-li els dos milions i mig que votaren al monàrquic Duestenberg i els que es decidiren per Winter, que farien un total de més de 35. Però amb tot i això, encara no arribaria a sobrepujar al vell mariscal.

Per triomfar, Hitler hauria d'ésser recolzat pels comunistes. No seria impossible que aquests li donguessin els seus vots per provocar una crisi revolucionària en el país que els permetés la realització dels seus plans. Però això no és probable i l'entusiasme que aquest primer triomf haurà donat a la coalició social-demòcrata, farà molt perquè els dubtosos es decantin per l'Hindenburg, especialment els obrers. Aquests no s'entenen de filigranes oportunistes ni de tàctiques revolucionàries i és probable que el seu odi al feixisme i el temor a una repressió sagnant els faci anar a les urnes a votar contra Hitler, o sia, a favor del vencedor de Tannenberg.

AVECA.

Alfonso Carlos-Juan, Borbons, carn putrefacta, sífilis i tuberculosi junts, degeneració moral i física. Quin fàstic!

ESMALT "CHINOL"

VERNISSOS VETTEWINKEL ♦♦ PINTURES METAL·LIQUES BEP

Els millors del món! No tenen competència possible

REPRESENTANT: ANTONI ENRIQUEZ

Despatx: Avinguda Francesc Llairet (Paralelo) n.º 29 i 31

PREUS ESPECIALS ALS MAJORISTES

Thiers

—Sou ambiciós, senyor Thiers?—
havia preguntat Lluís Felip amb sor-
negueria.

Però només el nomenà sots-secre-
tari d'Estat en un overn Gapellat es-
querrà perquè Laffite, el President,
se'n deia. Thiers, era d'extrema es-
querra, teòricament, però pràctica-
ment preferia saltironar segons les
circumstàncies.

A la fi del 1830 féu el debut par-
lamentari sense èxit. Tenia en con-
tra als purs, als vells carbonaris, que
li feien retret d'haver massa promp-
te canviat els hàbits democràtics per
la lliurea ministerial.

Desembarcat del Gabinet Casimir
Perier, reelegit diputat per Aix el 29
de juliol del 31, multiplicà les inter-
vencions parlamentàries i el direc-
tor revolucionari del 30 era el ge-
ner del 32, partidari resolut de la
resistència a les ideologies democrà-
tiques.

Hom feia córrer que Sebastiani li
allargava dos mil francs mensuals
en recompensa dels serveis a la dret-
ta. D'altres deien que per guanyar
una cartera feia de policia del rei i
el respatllava. Ell marxava cap a
Itàlia a fruitar les voluptats de l'art i
de la història, i passava l'estiu a
Thun, a la villa dels Dosne, com
l'home més feliç del món, com si
estés a cal sogre.

Casimir-Perier moria i Mignet, la
frontissa de Thiers, arribava de part
de Montalivet a portar-li la cartera
d'Obres públiques. Fou el mateix
rei, però, qui cridava a Thiers i li
pregava d'ésser son Pitt contra Du-
pin. I li oferia fer-lo ministre vint
vegades.

Finides les embolicades intrigues
de consuetud, Thiers era ministre
de l'Interior sota la Presidència de
Soult.

Mme. Dosne podia respirar. La
duquesa de Berry, no. Car Thiers
reix en un cop de teatre policia i
amb mig milió pagat a Deutz deté a
la borbònica i es fa l'amo dels docu-
ments comprometedors de la facció.
I els crema davant de Berryer. Vol
ésser admès pel barri de Saint-Ger-
main i per l'Acadèmia. El 31 de de-
sembre del 32, passa al Ministeri de
Comerç i Treballs públics, que abas-
tava des de l'Agricultura, a l'Admi-
nistració local i des de la Benèficèn-

Si està interdit l'injuriar i ca-
lumniar a uns particulars, per
què es permeten les tergiversa-
cions, les noves calumnioses, els
atacs grollers i descarnats de la
premsa reaccionària i en canvi
es suspèn i es recull la d'esquer-
ra avançada? Que no ha arribat
a la procacitat i brutícia dels
altres?

II

cia a les Belles Arts. Es fa concedir
un crèdit de cent milions i se'ls gas-
ta intelligentment per França i per
Paris, en obres i en Arts, fent tre-
ballar als seus amics: contractistes,
arquitectes, enginyers, escultors, pin-
tors... ¿No és així com es consolida
un partit?

I el 21 de juny del 33, contra Car-
les Nodier, Thiers és elegit immor-
tal. Pensions, creus, benifets, favors
de tota mena hi han contribuït. «Mo-
de» parla de la prostitució de l'Acadè-
mia. «Revue des Deux Mondes»
insinua que l'han votat *perquè* és
ministre. Thiers fa un viatge d'estu-
dis a Anglaterra i llença la nova:
es casarà amb la filla de Mme. Dos-
ne, la seva devota i amabilíssima
amiga. La núvia té quinze anys i
potser dos milions de dot. La duque-
sa de Dino proclama que bé necessi-
ta diners Thiers per a seguir sa car-
rera política. Balzac observa. La
«Maison Nucingen» retratarà a
Thiers, l'endemà de les noces surt
cap a l'Havre, curant del port, men-
tre es prepara el Palau Sant Jordi
per a que la família Thiers-Dosne
faci un bon paper en el gran món
parisenc. Encara que el senyor Dos-
ne sempre tingui alts càrrecs de fi-
nances lluny de Paris. I que s'hagi
d'allunyar al pare de Thiers, motiu
de que Fontvielle publiqui el 1836
l'Ecole des Ministres.

Correspondència

M. B.—L'augment de les tarifes
tramviàries és prou popular per
justificar una purga de juridicitat.
Cal demostrar que estem pel poble
i no per les Companyies. La tria
l'havem de tenir feta.

T. Ll.—La democràcia cal accep-
tar-la tal com és. No es pot prendre-
la en el guany i deixar-la en la pèr-
dua. Si els que ahir l'enlairaven
eren bons, per que seran dolents
avui?

Mestre cavernícola.—Treu el
Crist gros de la paret, i en fas pas-
sar un de petit perquè cada dia un
infant li faci la vida al seu pupitre
i el passi al veí. Caldrà posar una
ratera per agafar-te.

Respecta la consciència de la mai-
nada, cap de ruc!

S. G.—Planys, no! Ni camouflat
d'un altre redreçament.

R. L.—Els versos si no són ben
mascles i sense ripis, no ens agra-
den.

E. V.—Agraït als vostres oferiments
i noves. L'article no acaba de
fer el pes. Cal fer l'elogi o l'aposto-
lat dels ideals. Els partits serveixen
d'instrument, d'eina per al triomf
dels ideals.

F.—Va un dibuix. Torneu-hi.

El febrer del 34, parla en la llei
contra les associacions. Vol una llei
força, una arma seriosa per a de-
fensar el Govern.

Els afusellaments de Lyon resso-
nen en les barricades republicanes
de l'abril, al barri Sant Dionís (veure
Victor Hugo, *Els Miserables*). La
soldadesca massacra. Això consagra
un home de Govern en el concepte
de la burgesia. Soult s'engelseix. El
tracta de *foutriquet*.

I Thiers el desembarca, sostenint
que el governador d'Algeria ha d'ésser
civil. Quan Soult ha dimitit, hi
envia un militar. Es una jugada
clàssica.

Proposada l'amnistia pels fets
d'abril, Thiers s'hi oposa. La crisi
d'octubre del 34 la vol utilitzar el
rei per desfer-se de Guizot i així,
ensorrat un cap darrera l'altre, afer-
mar son poder personal. Thiers ho
enten i no accedeix al joc. Sembla
fadigat. Aclaparat pels verinosos
atacs. I és que cal molta ambició per
a aguantar les incomoditats i bruti-
cies de la política.

Tres dies de Govern Bassano i
Thiers torna a l'Interior amb la Pre-
sidència del duc de Trevis «a reco-
mençar amb dolor aquesta penosa
lluita».

Thiers té la compensació de la re-
buda triomfal a l'Acadèmia. Talley-
rand diu el mot: no és un arribista;
és un arribat.

Aquest arribat és l'home de la re-
pressió contra els republicans d'a-
bril. Protesta a la tribuna contra els
excessos de clemència. Així i tot, no
es classifica entre els conservadors.
Segueix a la tribuna, que és la seva
força, la llei de son temperament.
Va a la seva.

Rival de Guizot a la Presidència,
consenten la de Broglie. Les lleis
contra premsa són votades el setem-
bre aixecant força campanya. Royer-
Collard mateix, ataca el Ministeri.

En els afers d'Espanya, Thiers
pugna per accedir la crida de maig,
dels Isabelins. El rei no vol disgustar
l'Anglaterra ni les Corts carlistes
de Rússia, Prússia i Austria.

Però vol desfer-se del triumvirat
Broglie, Guizot i Thiers. la Presidèn-
cia amb la cartera d'Estat.

Som al 5 de febrer de 1836. Thiers
va pels trenta-nou anys.

MANUEL GALES

No permetrem que les grans
Companyies tornin a privar al
Municipi de Barcelona. La llum
i electricitat, les obres públi-
ques, les aigües i els tramvies
no han de servir per explotar el
barceloní ni l'Ajuntament. Els
nostres regidors tenen aquesta
comanda popular i la compliran.